

det kirkelige Lovgivningsarbejde paa Kirkens Vegne, fordi det ikke er fremgaaet af Menighedsraadsvalg, og fordi det ikke har disses Virksomhed at støtte sig til, eller om ikke det Sande er truffet af dem, der have erindret, at netop det Allervanskeligste er at faae oprettet Menighedsraad med nogen virkelig Betydning omkring i de enkelte Sogne, at det netop er et kirkeligt Centralorgan, der bedst vil være istand til at hjælpe denne Sag frem, men at det er uden Grund, at ville gjøre Menighedsraadene — ikke alene deres Dyprettelse, men deres Liv og Virksomhed — til absolut Betingelse for Dyprettelsen af Kirkeraad.

Dette er den negative Stilling, som Landemoderne have været enige om at indtage til Sagen. Denne Stilling vilde være meget mistroende, dersom der ikke til Grund for Afvisningen laa et positivt Forslag eller ialfald en udtalt positiv Forudsætning. Det positive Resultat, hvortil samtlige Landemoder uden Undtagelse ere komne, er dette: at der i Landemoderne selv allerede findes, hvad der søges, findes de retligt bestaaende og fornødne kirkelige Organer. Det skal være den store Brøst ved de fremkomne Forslag, at der, som det er sagt, „bygges paa bar Grund“, hvorimod man skal staae paa historisk og sikker Grund ved at gaae ud fra Landemoderne, i alt Fald med Tanke paa at give dem en Udvidelse ved Tilskæning af valgte geistlige, maafee, ogsaa verdslige Medlemmer. Forsaavidt som et Centralorgan skulde ønskes, vilde det da blive at sammensætte af Mænd, valgte ikke alene af Landemoderne, men udaf deres Midte. Det er dog kun eet Landemøde (i Ribe), hvis Forslag gaaer saa vidt; de øvrige indskrænke sig til for Tiden at blive staaende ved Landemoderne som de retlige og tilstrækkelige Organer for Kirken.

Det giver altid en fordeelagtig Stilling ved Organisationsforhandlinger at kunne vise hen til en historisk Grund, hvorpaa der skal kunne bygges videre i den allerede paabegyndte Retning. Naar der saaledes her paaberaabes en historisk Grund, skulde man mene, at Landemoderne tidligere ere blevne betragtede og

behandlede som Organer for Kirken; man skulde vente, ved at gaae længere tilbage i Tiden, at finde Landemoderne i Virksomhed som Raad- og Betænkning-Givende ved saadanne Leiligheder, hvor Regjeringen har ønsket at fornemme Stemmer, udgaaede fra Kirken. Men jeg søger forgæves om Spor til en saadan Virksomhed; derimod finder jeg nok af Beviser for det Modsatte. Jeg skal blive staaende indenfor den Kreds, hvortil min egen Erfaring gaaer tilbage, nemlig hen imod Begyndelsen af dette Aarhundrede.

I Novbr. 1805 blev en Commission nedsat til at bedømme et af Biskop Boisen indgivet „Forslag til Forbedring af den offentlige Gudstjeneste.“ Dette Forslag blev af Cancelliet tilstillet samtlige Biskopper med Opfordring til de Geistlige i de forskjellige Stifter om at indsende deres Betænkninger inden en bestemt Tidsfrist. Om Landemoderne var der ikke Tale. — I 1834 besluttede Regjeringen en Revision af Ritualet og Altarbogen, og ved kongelig Resolution af 22de April blev det paalagt Biskopperne at indhente Erklæringer angaaende de Forandringer, som maatte findes tilraadelige, fra hele Landets Geistlighed. Paa Landemoderne blev der ikke tænkt. — I April 1839 var et Udkast til et nyt Kirkeritual og en ny Alterbog forfattet af Biskop Mynster, og det blev af Kongen resolveret: at Udkastet „meddeles alle Biskopperne, for at disse derover kunde meddele de Bemærkninger, hvortil de maatte finde Anledning, ligesom og at Biskopperne maae meddele Udkastet til de Geistlige eller andre Mænd i Stiftet, hvis Mening de ønskede at erfare, inden de selv afgive deres Uttringer.“ Heller ikke her var der Tale om Landemoderne. — Under 1ste Marts 1845 meddeler Collegialtitlædenden Beretning om, at et Tillægshefte til den anordnede Psalmebog er efter kongelig Befaling forfattet og overgivet til Prøvelse af endertil udnævnt Commission, samt at Skriftestofvinden er bleven offentliggjort ved Trykken og „tilstillet Biskopperne og mange andre kyndige Mænd.“ Landemoderne ere ogsaa her forbigeaaede. — I 1848, da Kirkeministeren under 29de Maj udtalte sin Hensigt at sammensætte „en Kirken